Behandeling

PEC-sonde plaatsen

Een PEC-sonde is een slangetje dat door de huid in de dikke darm wordt geplaatst.

Een PEC-sonde kan bijvoorbeeld worden gebruikt om de darm te spoelen bij hardnekkige verstopping of bij verlies van ontlasting.

In deze folder informeren wij u over de voorbereiding, het plaatsen en de verzorging van de PEC-sonde. Voor u persoonlijk kan de situatie anders zijn dan hier is beschreven.

(073) 553 30 51

Maandag t/m vrijdag 8.30 – 12.00 uur en van 13.30 - 17.00 uur

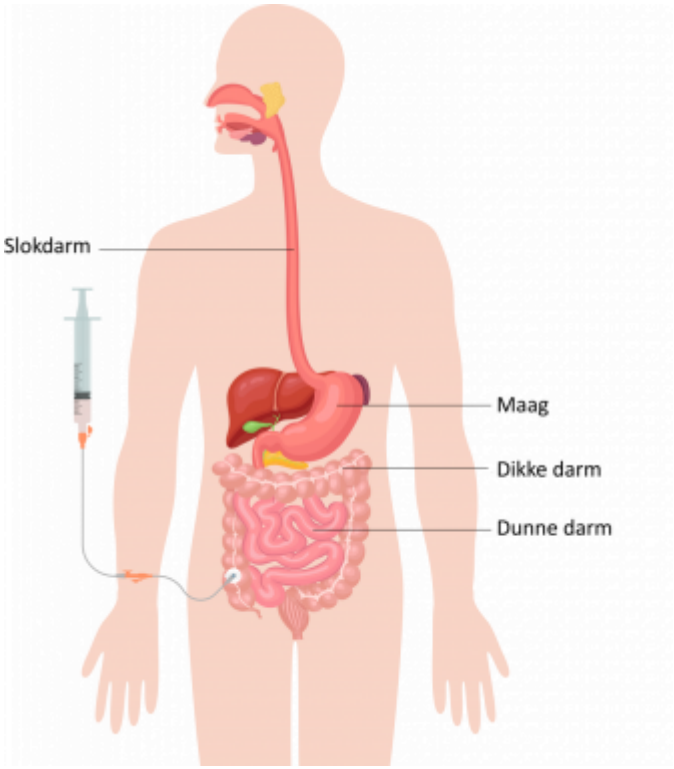
Hoe verloopt de ingreep?

Hier vindt u alle belangrijke informatie

Wat is een PEC-sonde?

De afkorting PEC staat voor Percutane Endoscopische Colostomie. Dit is een sonde (slangetje) die door de huid (percutaan), in de dikke darm (colon) wordt geplaatst. Dit gebeurt tijdens een coloscopie (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/preview-link/node/15506/a481b9ae-ee65-402a-bbdd-a2bee8b465f8). Dit is een inwendig onderzoek met een flexibele slang met camera.

De sonde wordt met 2 schijfvormige plaatjes vastgezet: 1 aan de binnenzijde van de dikke darmwand en 1 aan de buitenkant op de buik. Zo kan de PEC-sonde er niet uitvallen. De sonde is voor andere mensen niet zichtbaar omdat deze onder de kleding zit.

Wanneer een PEC-sonde?

Het plaatsen van een PEC-sonde kan verschillende redenen hebben. Bijvoorbeeld als u last heeft van hardnekkige verstopping (obstipatie) of ongewild verlies van ontlasting, waarvoor al allerlei soorten laxeermiddelen en/of een spoelpomp zijn geprobeerd. De PEC-sonde kunnen we dan gebruiken om de darm met de stroom mee te spoelen. Dit noemen we een antegrade (‘met de stroom mee’) darmspoeling.

Bij een goede verzorging kunt u de PEC-sonde langere tijd gebruiken zonder dat we deze moeten vervangen. Eventueel kunnen we na enkele maanden de sonde vervangen door een ‘button’.

Een button wordt met een klein ballonnetje vastgezet in de dikke darm. Aan de buitenkant ziet u alleen een een rond dopje (button) maar geen slang. Voor het spoelen koppelen we tijdelijk een slangetje aan de button. Na het spoelen halen we dit slangetje weer weg, waardoor alleen de button overblijft.

Voorbereiding

Voor de ingreep melden aan de arts of verpleegkundig specialist

Laat zo snel mogelijk aan de arts of verpleegkundig specialist weten die de PEC-plaatsing heeft aangevraagd als u:

- Bloedverdunnende medicijnen gebruikt. Soms moet u hiermee tijdelijk stoppen voor de PEC-plaatsing. Uw arts of verpleegkundig specialist vertelt u wat u moet doen.
- Andere medicijnen gebruikt en twijfelt u of u deze kunt blijven innemen.
- Een pacemaker en/of ICD heeft.
- Allergisch bent voor bepaalde antibiotica.

Opname

Tenzij er iets anders met u is afgesproken, wordt u 2 dagen vóór de PEC-plaatsing opgenomen op de verpleegafdeling. Vanaf

dat moment start u met een vloeibaar dieet.

Om uw darmen goed schoon en leeg te maken voor de ingreep, krijgt u tijdens de opname laxeermiddelen, tenzij van tevoren iets anders met u is afgesproken.

Voor de plaatsing krijgt u ook antibiotica en pijnstilling.

De ingreep

In de scopiekamer

Op de dag van de PEC-plaatsing brengt de verpleegkundige u naar afdeling Endoscopie. U kunt het beste makkelijke zittende kleding dragen. Op de scopiekamer:

- Sluiten we een bloeddrukmeter bij u aan.
- Krijgt u een knijper op uw vinger om het zuurstofgehalte in uw bloed te meten. Het is daarom belangrijk dat u geen (gel)nagellak of kunstnagel op uw vinger heeft.
- Leggen we u voor het onderzoek in de goede houding.

Roesje

Via een infuus krijgt u medicijnen toegediend waar u rustig en slaperig van wordt. U bent meer ontspannen en ervaart minder last van de ingreep. We noemen dit een ‘roesje’; de medische term hiervoor is sedatie. Een roesje is géén algehele narcose.

Inbrengen van de PEC-sonde

Als het roesje goed werkt, brengen we via de anus een endoscoop in. Een endoscoop is een soepele slang met een lampje en een camera. Als de endoscoop op de juiste plek in de darm is, schijnt het lampje door de buikwand. Zo kan de arts precies zien waar de PEC-sonde geplaatst moet worden.

- Op die plek krijgt u eerst een plaatselijke verdoving in de buikwand.
- Hierna plaatst de arts enkele hechtingen om de darm vast te zetten aan de buikwand. Deze hechtingen worden na ongeveer 10 dagen op de polikliniek verwijderd.
- Daarna maakt de arts een klein sneetje in uw buik. Via dit sneetje brengen we een zogenaamde voerdraad in de dikke darm. Dit is een hulpmiddel om de PEC-sonde op zijn plek te krijgen. De arts pakt de voerdraad vast met de endoscoop en maakt hier de PEC-sonde aan vast. Door de voerdraad voorzichtig terug te trekken, komt de PEC-sonde op de juiste plaats te liggen.
- Na de ingreep dekken we de insteekopening af met antibioticagaasjes. Aan de buitenkant van uw buik zit een fixatieplaatje en aan de binnenkant van de darm ook. Deze plaatjes zorgen ervoor dat de PEC-sonde goed op zijn plaats blijft.

Soms kunnen we niet goed bepalen waar de sonde precies moet komen. In dat geval kan de PEC-plaatsing niet doorgaan. We bespreken dan met u wat het vervolg kan zijn.

De ingreep duurt ongeveer 45 minuten.

Na de ingreep

Na de ingreep gaat u weer terug naar de verpleegafdeling. Via het infuus krijgt u antibiotica en als dat nodig is pijnstilling. Meestal blijft u nog 1 nacht in het ziekenhuis, zodat we kunnen bekijken of alles goed gaat.

Op de dag van de plaatsing of de dag erna, doen we de eerste spoeling via de sonde. Dit gebeurt met lauwwarm water of met laxeervloeistof. De verpleegkundig specialist oefent dit met u en/of uw naaste.

Thuis

Belangrijk

- Na het plaatsen van de PEC-sonde, krijgt u nog 4 dagen antibiotica tabletten om wondinfectie te voorkomen.
- Zo nodig kunt u paracetamol gebruiken tegen de pijn: 3 tot 4 keer per dag 1000 mg tablet of zetpil, tot 1 week na de plaatsing.
- Na 2 dagen mag u voorzichtig douchen.
- De eerste week mag u niet in bad, zwemmen of in de sauna. De huid mag niet week worden vanwege de wondgenezing.

Wanneer moet u contact opnemen met het ziekenhuis?

Heeft u koorts of pijn in de eerste 10 dagen na plaatsing of heeft u buikpijn die niet weggaat of steeds erger wordt? Bel dan naar de polikliniek van uw behandelend arts of verpleegkundig specialist.

Buiten kantoortijden, in de avond of in het weekend kunt u bellen naar de Spoedeisende Hulp (SEH) voor overleg.

Thuiszorg

Zo nodig regelt de transferverpleegkundige thuiszorg voor u. Vanaf de eerste dag thuis krijgt u hulp van de thuiszorgverpleegkundige bij de dagelijkse verzorging van de PEC-sonde en het toedienen van de spoelvloeistof, als dat nodig is. De thuiszorgverpleegkundige leert u en/of uw naaste hoe u dit zelf kunt doen.

Als het nodig is, komt een verpleegkundige van het bedrijf die de spoelpomp levert bij u thuis. Deze verpleegkundige geeft extra uitleg en instructie over het gebruik van de spoelpomp.

Verzorging van de PEC-sonde in de eerste week

De eerste week wordt de PEC-sonde verzorgd door de thuiszorg. Hieronder leest u de instructie voor de verzorging van de PEC-sonde voor dag 1 tot en met 7.

Benodigdheden bij de verzorging van de PEC-sonde:

- Handdesinfectiemiddel.
- Niet-steriele handschoenen.
- Steriele splitgazen 10x10 cm.
- Kraanwater.
- Niet-steriele gazen.
- Pleisters.
- Watervaste stift.
- 30cc luer lock spuit.

Instructie:

- Pas handhygiëne toe volgens protocol.
- Laat de patiënt op zijn rug liggen.
- Trek niet-steriele handschoenen aan.
- De antibacteriële splitgazen moeten 2 dagen blijven zitten. Controleer en verzorg wel dagelijks de insteekopening. Maak de pleister en splitgazen los en controleer de insteekopening. Let hierbij op tekenen van huidirritatie, roodheid, zwelling en drukplekken. Als het gaasje erg vies is, dan de reserve antibioticagazen gebruiken.
- Het fixatieplaatje zit zo dicht mogelijk tegen de buikwand. Dit is belangrijk voor een goede genezing van de fistelgang. Te strak op de huid is pijnlijk en kan aan de buitenkant, maar ook aan de binnenzijde van de darm, een drukplek geven. De afstand tussen het fixatieplaatje en de huid moet de dikte hebben van een 2 euro muntstuk. Door niezen, lachen, hoesten

en/of bewegen kan het plaatje soms verplaatsen! Het kan dus nodig zijn om deze gedurende de dag opnieuw tegen de buikwand te bevestigen.
- Beweeg de PEC-sonde zo min mogelijk deze week.
- Maak na 2 dagen de insteekopening, de voor- en achterzijde van het fixatieplaatje en de omliggende huid schoon met telkens een nieuw natgemaakt gaasje. Gebruik hiervoor gewoon kraanwater. Verbind de insteekopening met schone gaas, fixeer de sonde op de buik met een pleister.
- Laat het klemmetje dat op de katheter zit zo veel mogelijk open. Het klemmetje mag alleen even dicht zijn tijdens het aansluiten van de spoelpomp zodat er geen lekkage is. De katheter blijft dan langer in goede conditie en kan zo jaren meegaan.

Verzorging van de PEC-sonde na de eerste week

Na 1 week verzorgt u de PEC-sonde dagelijks zelf, eventueel samen met een naaste.

Verzorging van de PEC-sonde vanaf dag 8:

- Was voor de verzorging de handen.
- Trek niet-steriele handschoenen aan.
- Verwijder oude pleisters en gazen.
- Markeer de sonde eenmalig met een watervaste stift boven het fixatieplaatje. Zo zorgt u ervoor dat het plaatje steeds weer op de juiste plek wordt geplaatst.
- Maak het fixatieplaatje los van de sonde en schuif het wat van de huid af. Zo kunt u goed de insteekopening controleren. Let hierbij op tekenen van huidirritatie, roodheid, zwelling en drukplekken.
- Maak daarna de insteekopening, de voor- en achterkant van het fixatieplaatje en de omliggende huid schoon met telkens een nieuw natgemaakt gaasje. Gebruik gewoon kraanwater. Dep de huid en het plaatje daarna weer goed droog met een schone handdoek of gazen.
- Na de eerste week is er een fistelkanaal ontstaan tussen de dikke darm en de buikwand. **Het is nu belangrijk dat u 1 keer per dag de sonde 3-4 cm naar binnen en weer naar buiten beweegt door het fistelkanaal. Dit noemen we dompelen. Hiermee voorkomt u dat de PEC-sonde vastgroeit in het slijmvlies van de darm.** Blijft het dompelen pijnlijk, smeer iets vets aan de sonde, bijvoorbeeld vaseline, baby olie, uierzalf, proshield.
- Als de insteekopening er droog en rustig uitziet, gebruik dan geen gazen en pleisters meer. Zo kan de huid goed ademen en wordt deze niet week. Plak zo nodig een splitgaas om de sonde op de insteekopening. Zorg ervoor dat dit niet te strak komt te zitten. De ruimte tussen de huid en het fixatieplaatje mag ongeveer de dikte van een 2 euromuntstuk hebben. Het gaasje moet er nog tussen passen.

Extra aandachtspunten

- De eerste 2 weken kunt u last hebben van pijn. De sonde is door de spieren van de buikwand geprikt. Sommige patiënten ervaren hiervan last bij hun dagelijkse werkzaamheden. Deze klachten zijn met goede pijnstilling te behandelen (bijvoorbeeld combinatie paracetamol-NSAID's zoals diclofenac/naproxen) en gaan na enkele weken weer over. Soms is een plaatselijke pijnstillende injectie nodig. Dit kunt u met uw arts of verpleegkundig specialist bespreken.
- Heel soms ontstaat een bloeding. Dan kan een extra hechting nodig zijn.
- Zelden ontstaat een buikvliesontsteking. Dit komt door een lekkage in de buik. Dit is een ernstige complicatie. Een nieuwe operatie kan dan nodig zijn.
- U hoeft de darmsonde maar 1 keer per dag door te spoelen met water.
- Spoelpomp: er bestaat een pomp die gebruikt kan worden om de dikke darm via de PEC te spoelen. De verpleegkundig specialist kan deze voor u regelen.
- Laat het klemmetje dat op de katheter zit **zo veel mogelijk** open. Het klemmetje mag alleen even dicht zijn tijdens de aansluiting van de spoelpomp zodat er geen lekkage is. De katheter blijft dan langer in goede conditie en kan zo jaren mee gaan.

- Een PEC-katheter **altijd** dagelijks blijven dompelen!
- De vervanging van de sonde is pas noodzakelijk als deze niet meer functioneert of lek is. Neem in dat geval contact op met uw behandeld arts of verpleegkundig specialist. De sonde wordt na een tijd bruin-zwart van kleur, dat is geen probleem. Bij een goede verzorging kan de sonde jaren gebruikt worden.
- Koppelstukjes kunnen tussentijds vervangen worden als daar problemen mee zijn. U kunt hiervoor contact opnemen met uw verpleegkundig specialist of behandelend arts.
- Bij sommige patiënten treedt vorming van wildvlees op: er is om de insteekopening dan een rood bolletje of trosje weefsel zichtbaar. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Sommige mensen hebben aanleg om dit te krijgen, maar ook een aanhoudend vochtige huid, of blootstelling aan darmsappen dragen vermoedelijk bij. Zorg dat gaas en huid niet te nat worden, anders kan het gaasje vaker verschoond worden. Zorg daarnaast dat het fixatieplaatje dicht op de buik zit. Neem bij pijnklachten of veel bloedverlies contact op met de verpleegkundig specialist. Wildvlees hoeft niet altijd behandeld te worden.
- Probeer de huid regelmatig aan de lucht te laten drogen.
- Bij rode/kapotte huid kan sudocrem gebruikt worden: smeer elke dag een dun laagje op de huid totdat de roodheid weg is. Verwijder de oude zalflaag met baby olie.
- Roodheid van de huid kan komen door lekkage, huidirritatie een bacteriële of schimmelinfectie. Neem bij aanhoudende roodheid, pusvorming of sterk ruikende afscheiding contact op met de verpleegkundig specialist, behandeld arts of huisarts.
- Buried bumper: als u de PEC-sonde niet dagelijks dompelt, kan deze vastgroeien. Dit wordt ook wel buried bumper genoemd. Het inwendige fixatieplaatje is aan de binnenkant van de darm vastgegroeid. Vocht of medicatie kunnen er nu ook lastig doorheen. Er kan daardoor een ontsteking (abces) ontstaan. De PEC is niet meer te dompelen, ook niet als de sonde nat is of met glijmiddel is ingesmeerd. Als u denkt dat u een buried bumper heeft, neem dan contact op met de verpleegkundig specialist of uw behandelend MDL-arts.
- Verwijdering van de PEC-sonde moet door een ervaren persoon gedaan worden. Overleg met uw verpleegkundig specialist of behandelend arts.
- Irrigatiepomp: bij de leverancier voor medische hulpmiddelen kunt u een speciale spoelpomp bestellen (irrimatic/irrimed irrigatie pomp) om de darm snel en simpel te vullen met water of water met laxeermiddel. De leverancier heeft gespecialiseerd stoma-/continentieverpleegkundigen in dienst die het spoelen in de thuissituatie kunnen aanleren. De verpleegkundig specialist kan dit voor u regelen.

Heeft u vragen?

Neem bij dringende vragen of problemen contact op.

- Tijdens kantooruren met de polikliniek Maag- Darm- en Leverziekten (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/maag-darm-en-leverziekten-mdl). U kunt dan vragen naar verpleegkundig specialist of uw behandelend arts.
- Buiten kantooruren met de afdeling Spoedeisende Hulp (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/spoedeisende-hulp-seh) van het Jeroen Bosch Ziekenhuis.

Praktische tips

MijnJBZ

Via MijnJBZ (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/mijnjbz) kunt u zelf een deel van uw persoonlijke en medische gegevens inzien die in het JBZ over u bekend zijn. Dit is mogelijk door in te loggen via mijnjbz.nl of via de MijnJBZ-app: HiX Patiënt (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/mijnjbz/meer-informatie-over-mijnjbz/mijnjbz-app-hix-patient).

Opleidingsziekenhuis

In het JBZ leiden we verpleegkundigen, coassistenten, artsen en andere zorgverleners op. Dit betekent dat bij uw afspraak soms

meerdere zorgverleners aanwezig zijn. En het kan zijn dat u onderzocht of behandeld wordt door een zorgverlener in opleiding (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/opleidingsziekenhuis-met-wie-heeft-u-een-afspraak). Deze zorgverlener werkt altijd onder supervisie van een gekwalificeerde zorgverlener.

Bekijk uw zorgverzekering

Controleer zelf vóór een afspraak in het JBZ of uw zorg wordt vergoed:

- Bekijk hier (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/tarieven) met welke zorgverzekeraars het JBZ een contract heeft.
- Het hangt ook af van uw polis of uw zorgverzekeraar alle zorg volledig vergoedt.
- Onze zorg valt voor volwassenen onder het wettelijk eigen risico. Dit betekent dat u ieder jaar eerst een bedrag zelf moet betalen, voordat uw zorgverzekeraar kosten gaat vergoeden.

Gegevens delen

Wilt u dat zorgverleners buiten het Jeroen Bosch Ziekenhuis uw medische gegevens kunnen inzien? Dan moet u het JBZ toestemming geven (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/gegevens-delen) om uw gegevens beschikbaar te stellen.

Betrokken afdelingen

Endoscopieafdeling (https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/endoscopieafdeling)

Code INT-880

Copyright 2026 Jeroen Bosch Ziekenhuis